

## Skaitymo testai pradinukų mokytojui

*Romualda Raguotiene*

Testai – viena iš pedagoginio vertinimo priemonių, daranti tokį stiprų poveikį mokytojams, moksleiviams ir jų tėvams, kad neretai pretenduoja tapti svarbiausia.

Tam yra svarių priežasčių. Gerai sukurtas testas sujungia teoriją su praktika, padeda atsižvelgti į visus ir pastebėti kiekvieną. Būtent to klaseje mokytojai ir siekia. Todėl į testus jie deda daug vilčių, pasitiki jų kūrėjais. Mokytojai mano, kad informacija, gaunama testais, yra objektyvi, ir stengiasi klases darbą organizuoti taip, kad ateityje testų rezultatai būtų geresni. J. Capper (1996) pažymi, kad niekas mokymo procesui nedaro tokios didelės įtakos kaip mokyklose atliekamas testavimas.

Lietuvoje mokytojai pripratę prie išorinio vertinimo, atliekamo testais. Pirmiausia tai – egzaminai. Be to, testavimas yra reikšminga sudedamoji tarptautinių tyrimų dalis. Per šiuos patikrinimus gauta informacija remiamas vertinant ne tik moksleivių, bet ir mokytojų darbą. Nuo testų rezultatų labai priklauso mūsų vaikų ateitis, todėl mokytojai jaučia ir tėvų spaudimą.

Kadangi mokymui ir mokymuisi testai darosi vis svarbesni, kiekvienas mokytojas turi daugiau apie juos išmanyti: kokie jie būna, kam ir kada taikomi, kokie jų privalumai ir trūkumai, kaip jie derinami tarpusavyje ir su kitais vertinimo būdais. Mokytojai turi išmokyti analizuoti vertinimo informaciją ir, atsižvelgdami į tai, tobulinti savo darbo praktiką, argumentuotai diskutuoti apie mokymą ir mokymąsi su moksleiviais, jų tėvais, savo kolegomis ir vadovais. Testai turi įsiterpti į unikalią kiekvienos klasės ugdymo(si) sistemą, tapti neatsiejama jų pagrįstumą ir patikimumą, vertinant klases lygi ir atskirų moksleivių laimėjimusi. jos dalimi.

Būtent todėl septyniolikos pedagogų grupė, į kurią įėjo ir šio straipsnio autorė, nusprendė parengti skaitymo testų, skirtų pradinėms klasių mokytojams. Darbui vadovavo skaitymo konsultantas ir Danijoje plačiai taikomos skaitymo testavimo sistemos kūrėjas J. Ch. Nielsenas. Mūsų iniciatyvą parėmė Atviros Lietuvos fondas, o vėliau – Danijos ir Lietuvos švietimo ministerijos.

Originalių testų nekūrėme, o pritaikėme daniškus. Jie skirti vidiniam vertinimui. S. J. Messick UNESCO leidinyje (Ottobre, 1999) teigia, kad pedagogikoje dažniausiai vertinama pagrindžiant sprendimus apie atskirų vaikų ugdymo būdus. Šiuo požiūriu vertinimas labiau susijęs su mokymo praktika negu su ugdymo politika. Norėdamas įvertinti pedagoginį procesą skaitymo pamokose, mokytojas pirmiausia turi išsiaiškinti, kokia jo moksleivių skaitymo technika ir kaip jie supranta skaitomą tekstą. Žinios apie bendruosius moksleivių skaitymo gebėjimus bus naudingos tolesniems mokytojo apmąstymams ir vertinant savo mokymo procesą.

Mokytojas, kuris ims šiuos testus, turi griežtai laikytis instrukcijų. Tada jis gaus išsamiausią informaciją apie moksleivių skaitymo įgūdžius, galės įvertinti savo klases rezultatus platesniame tokio pat amžiaus Lietuvos moksleivių skaitymo rezultatų kontekste. Tam yra sudarytos lentelės, kurios bus pateiktos minėtame vadove. Vis dėlto mokytojas pats sprendžia, ar jam testus naudoti, su kuo ir kaip aptarti testuojant gautus rezultatus.

Mūsų parengti skaitymo testai tam ir turi būti naudojami. Tai du žodžių ir du sakinių testai, besiskiriantys sudėtingumu. Vertinamas skaitymo greitis ir supratimas. Moksleiviai tyliai skaito. Perskaitę žodį ar sakinį, jie turi užbraukti tinkamą poveikslėlį, pasirinkdami iš keturių siūlomų. Kuriant testus ir interpretuojant jų rezultatus, remtasi skaitymo teorija, skaitymo proceso tyrimais, kurie išsamiai aprašomi baigiamame rengtame vadove, kaip testus naudoti. Danijos pedagogikos universiteto profesorius P. Allerupas

padėjo suvokti statistikos reikšmę parenkant testų užduotis, apibūdinant jų pagrįstumą ir patikimumą, vertinant klasės lygį ir atskirų moksleivių laimėjimus.

Manome, kad šie testai padės gauti išties svarbios informacijos, bet tik tada, jei mokytojas vertins ne tik vaikus, bet ir savo paties darbą, savo taikomų metodų prasmingumą, tik tada, jei vaikai bus mokomi vertinti savo mokymąsi ir daromą pažangą, kelti sau konkrečius mokymosi tikslus ir jų siekti. Tam prireiks ir kitų vertinimo būdų: mokytojo darbo stebėjimo lapų, skaitymo motyvų tyrimo, moksleiviams skirtų savęs vertinimo anketų (žr. Nielsen, Martinienienė, Raguotienė, 2000) ir kt. Testavimo rezultatai užims deramą vietą tarp rezultatų, gaunamų pasitelkus kitus vertinimo būdus.

### **Literatūra**

Capper, J. (1996). *Testing to learn - learning to test*. Washington: IRA, AED.

Nielsen, J. Ch., Martinienienė, R., Raguotienė, R. (2000). *Pedagoginio proceso vertinimas skaitymo pamokose*. Vilnius: PPRC.

Ottobre, F. M. (1999). The role of measurement and evaluation in education policy. UNESCO.

---

*Romualda Raguotienė – Vilniaus A. Mickevičiaus gimnazijos psichologė, psichologijos mokytoja.*

---